

ресурс] – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>

17. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII (зі змінами) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

18. Про аудиторську діяльність: Закон України від 22.04.1993 р. № 3125-XII (зі змінами) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>

19. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII (зі змінами) [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>

*І.А. Маркіна, д.е.н., професор
В.Ю. Пребейнос, здобувач вищої освіти СВО «Магістр»
Полтавська державна аграрна академія*

СИСТЕМА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

У нестабільних умовах перехідної економіки України на сучасному етапі її розвитку суб'єкти господарювання все більше звертають увагу на економічну безпеку підприємства, яка відображає захищеність його діяльності від негативних впливів зовнішнього середовища, здатність швидко усунути загрози та небезпеки, адаптуватися до умов, що негативно відбиваються на його діяльності. Саме тому для підтримки стабільності діяльності підприємства та уникнення можливості відповідних загроз обов'язковим на його території є створення власної системи управління.

Тут варто зупинитися на основних чинниках, які вказують на необхідність формування системи управління економічною безпекою промислових підприємств. Серед них виділимо: постійну взаємодію промислових підприємств з факторами зовнішнього середовища як основного джерела загроз, що можуть спричинити дестабілізуючий вплив на їх діяльність; наявність слабких місць у діяльності підприємств і можливість розробки заходів щодо їх своєчасного усунення; управління економічною безпекою як головним резервом оптимізації основних виробничих процесів виготовлення промислової продукції; вимоги ринкової економіки до забезпечення економічної безпеки як фактору сталого розвитку підприємств та забезпечення їх конкурентоспроможності.

Детальне визначення системи економічної безпеки суб'єктів господарювання надає Л. Шемаєва «це організована сукупність взаємопов'язаних елементів зовнішньої та внутрішньої безпеки суб'єктів господарювання, таких як: спеціальні органи та служби, об'єкти, наукові підходи, нормативно-правова база, політика, стратегія, концепція, принципи, функції, завдання, методи та засоби, що спрямовані на забезпечення реалізації стратегічних і тактичних інтересів суб'єкта господарювання, а також захист цих інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз» [3, с. 115].

А найбільш повне трактування надає О. Коробчинський, який визначає систему управління економічною безпекою як комплекс організаційно-управлінських, технологічних, технічних, профілактичних і маркетингових заходів, спрямованих на кількісну й якісну реалізацію захисту інтересів підприємства від зовнішніх і

внутрішніх загроз [2, с. 41-45].

Діяльність підприємства щодо запобігання криз, а також мінімізації загроз, потенційних небезпек та негативних факторів – основна мета системи управління економічною безпекою підприємства.

Основними завданнями системи управління економічною безпекою підприємств є [1]:

- забезпечення економічної ефективності господарської діяльності суб'єкта господарювання, його фінансової стабільності та фінансової незалежності;

- захист співробітників суб'єкта підприємницької діяльності, його капіталу, майна, законних прав та комерційних інтересів від протиправних посягань з боку конкурентів і кримінальних угруповань;

- збір та аналіз заінтересованої інформації для опрацювання ефективних й дієвих управлінських рішень з питань стратегії і тактики розвитку системи економічної безпеки підприємства;

- забезпечення високої конкурентноздатності продукції, товарів та послуг на основі ефективного менеджменту та маркетингу підприємства;

- збір, аналіз та оцінка інформації про партнерів, конкурентів, клієнтів, інших фізичних та юридичних осіб, з метою прийняття превентивних заходів і попередження реальних та можливих загроз економічній безпеці підприємства;

- забезпечення збереження матеріальних цінностей, грошових коштів та відомостей, що становлять комерційну, банківську та іншу таємницю, що охороняється законом;

- організація навчання персоналу підприємства та контролю щодо дотримання ним відповідних вимог, норм та правил, спрямованих на забезпечення економічної безпеки;

- розробка інструкції про допуск персоналу підприємства до роботи з документами, що містять комерційну, банківську чи іншу таємницю, що охороняється законом, організація ведення закритого діловодства;

- інші завдання, спрямовані на забезпечення економічної безпеки підприємства та його сталий розвиток.

Формування системи економічної безпеки охоплює такі основні етапи:

- вивчення специфіки діяльності підприємства, сегмента, який воно охоплює на ринку; визначення місії та цілей діяльності;

- моніторинг зовнішнього та внутрішнього середовища, у якому працює підприємство, вивчення інформації про кризові ситуації, їхні причини і шляхи врегулювання, виявлення наявних та потенційних загроз економічній безпеці підприємства, ретельний аналіз отриманої інформації;

- оцінка рівня економічної безпеки підприємства за кожною складовою, аудит наявних засобів із забезпечення безпеки й аналіз їх відповідності виявленим загрозам;

- модельовання нової системи економічної безпеки підприємства;

- впровадження сформованої системи на підприємстві та оцінка її ефективності.

Ряд науковців, з якими можна погодитися виділяють основні складові економічної безпеки підприємства: фінансова, інтелектуальна, кадрова, технологічна, правова, екологічна, силова, ринкова та інтерфейсна складові.

Список використаних джерел:

1. Камлик М.І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект : навч. посіб. – К.: Атіка, 2005. – 432 с.

2. Коробчинський О.Л. Методика формування системи економічної безпеки підприємства [Текст] / О.Л. Коробчинський // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 4 (94). – С. 41-45.

3. Шемаєва Л.Г. Економічна безпека підприємств у стратегічній взаємодії з суб'єктами зовнішнього середовища [Текст] : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 21.04.02 / Шемаєва Людмила Григорівна. – К.: Вищий навчальний заклад Університет економіки та права «КРОК», Київ 2010. – 39 с.

*М.В. Коваленко, к.е.н., доцент,
Р.В. Павлик, здобувач вищої освіти СВО «Магістр»
Полтавська державна аграрна академія*

ОСНОВНІ ФУНКЦІОНАЛЬНІ СКЛАДОВІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Важливим критерієм ефективного функціонування аграрного підприємства є рівень його безпеки, що представляє собою сукупність прийомів і методів щодо нейтралізації потенційних небезпек і загроз та створення передумов для забезпечення ефективної діяльності та економічного розвитку відповідно до розробленої стратегії підприємства.

Рівень економічної безпеки підприємства суттєво залежить від спроможності керівництва щодо формування її системи. Основними функціональними складовими економічної безпеки підприємства є: фінансово-інвестиційна, матеріально-сировинна, екологічна, кадрова, інтелектуальна, техніко-технологічна, інституційно-правова та інформаційна.

Сільське господарство – кредитомістка галузь, яка не може нормально розвиватися без залучення додаткових фінансових ресурсів, насамперед, у формі короткострокових кредитів для здійснення поточних платежів з метою забезпечення операційної діяльності [1]. До того ж, у сільському господарстві земля є головним засобом виробництва і вимагає свого відтворення на розширеній основі, що породжує потребу в інвестиційних вкладеннях, направлених на збереження і підвищення родючості ґрунтів [1].

Для аграрного бізнесу на сучасному етапі розвитку надзвичайно важливим є отримання соціально-економічного ефекту від здійснення інвестицій. Тим часом, людство починає розуміти, що всі досягнення науково-технічного прогресу, висока економічна ефективність виробництва – ніщо у випадку, коли знижується природно-екологічна ефективність, здоров'я нації, якість продуктів харчування людей [5]. Виробництво високоякісної екологічно чистої сільськогосподарської продукції нині повинно супроводжуватись інвестиційними вкладеннями в освоєння органічного сільського господарства на базі фермерських господарств, які можуть скоротити застосування штучних добрив і збільшити обсяги внесення органіки.

В українському агробізнесі, не зважаючи на формування покоління не просто власника чи фермера, а «господаря» на землі, все ще має місце низька продуктивність праці внаслідок використання трудомістких технологій та невмотивованості пересічного найманого працівника. Основним мотиваційним чинником залишається рівень оплати праці на селі, що безпосередньо залежить від обсягу інвестиційних вкладень, направлених на розвиток кадрового потенціалу